

GALSAI PONGRÁC Krúdy Gyula pohara

A „részeg” Krúdy? Ilyen nincs.

Az írók többnyire belemerevednek abba a pillanatba, amelyben az utókor és saját legendájuk megállította bennük az időt.

Krúdy Gyula is mintha száz éve mozdulatlanul ülne az Óbudai Krúdy-vendéglőben, idilli pörköltszagban, borospohár mellett, valami távoli, soha meg nem szűnő gondolkasztót hallgatva. Legföljebb olykor feláll, kiegyenesíti hatalmas termetét, konflist rendel, s elutazik egy józsefvárosi özvegyhez, kinek világoskék harisnyakötője van, esetleg vidékre, valamely Balaton menti vendéglőbe, ahol jó halászgulyást és új fejtésű bort lehet kapni.

Krúdy immár száznégy esztendeje – nem alszik. Csak ül, eszik, iszik és kocsikázik, az álmodozó hedonista pózában.

De ne felejtjük el, hogy Krúdy Gyula, élete mindössze huszonöt alkotó évében, száznál is több művet írt.

Dilettáns elképzelés, főként az idősebb korosztályból, hogy az írók afféle „bohém fiúk”, isznak-nőznek-éjszakáznak, „Ki tanyája ez a nyárfás?”, az Operettszínház balettkarából szerzik be legújabb babájukat, a kölcsönpénzt nem adják vissza, de mindezt nagylelkűen meg kell bocsátani nekik. Mert ugyebár az alkoholból támad az „ihlet”, a műzsacsók meg mindenféle zavaros lelkiállapotok, na, köszönöm szépen! Csak-hogy az „ihletről” máig sincs tisztázva, mi fán terem? A műzsa nem muslica, hogy a borospohár körül röpdössön. Én magam több alkoholista szobafestő- és mázolóval találkoztam, mint borgőzös alanyi költővel. S ismertem lángelméket, akik életükben nem ittak meg egy kupica hosszúlépést sem. Igaz, Krúdy Gyula naponta leöntött a torkán három-négy liter bort is. De sohasem látták részegen. A szesz némelyeket letaglóz, másokat fölszabadít. És Krúdynak napi nyolc-tíz órá, a kódexmásolók szorgalmával végzett munkái közben szüksége volt a mámoros vagy inkább félmámoros „pauzák-

ra”: arra a „felszabadult magányra”, amelyben gondolat és képzelet, megfigyelés és látszat, realitás és éber álmom vonalai összemosódtak. Neki a szesz nem „ihletforrás” volt. Hanem a munkát megelőző munkaeszköz. Az „antialkoholista” Krúdy talán megmarad a Mikszáth-próza tehetséges utánzatánalfolytatásánál. Vagy esetleg más módon valósítja meg önmagát. Mindenesetre nem *ugyanazt* a Krúdy-prózáat írja – amit annyira szeretünk.

De más a mámor és más a gutaütött részegség.

Pistoli úr így beszél a *Napraforgó*-ban:

„– Tudja az úr, kinek nem szabad inni? Annak, aki sertés lesz az italtól. Az csak vedelje vályúból a vizet, mint a lábasjószág. Mert nincsen a világnak utálatosabb teremtménye, mint a részeg ember... Az a sok véres szemű tántorgó, árokparton sírva összeeső; dúltszívű késszerongató; kutak mélyében feltűnő tükrökbe ordító; a városok országútján keresztbe fekvő; asszonyhaját marcangoló; keserűvízszagú, féltékeny; gyilkosságért remegő kezű; az a sok szerencsétlen, aki bátorság kedvéért önti magába a bort, hogy végig tudjon botorkálni az élet nagy éjszakáján – annak valóban jobb a pocsolja mellé hasalni, mert ebből a mulatságból nem ocsúdhat fel a tömlőc szalmáján vagy a szemrehányó lelkiismeret gyóntatóketrecében...”

Hát így vélekedett Krúdy Gyula a részegségről.

A „részeg” Krúdy? Ilyen nincs.